

К.С. Волик

СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ В АВСТРАЛИ

В статье на основании личных наблюдений и тщательного изучения основных структурных элементов австралийской системы высшего образования сделана попытка показать внутренние механизмы успешного функционирования этой системы. Показаны общие и отличительные черты Американской, Английской и Украинской высших школ.

К.С. Волік

СИСТЕМА ОСВІТИ ТА НАУКИ В АВСТРАЛІЇ

У статті на підставі особистих спостережень і ретельного вивчення основних структурних елементів австралійської системи вищої освіти зроблена спроба показати внутрішні механізми успішного функціонування цієї системи. Показані загальні і відмітні риси Американської, Англійської та Української вищих шкіл.

K.S. Volik

THE SYSTEM OF EDUCATION AND SCIENCE IS IN AVSTRALI

In the article on the basis of the personal supervisions and careful study of basic structural elements of the Australian system of higher education an attempt to rotin the internal mechanisms of the successful functioning of this system is done. General and distinctive lines are rotined American, English and Ukrainian higher schools.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2009р.

УДК 378:37.032+316.46

*Мілейко О. Ю., Мирошніченко В. М.,
м. Харків, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

В даній статті буде порушено питання перекладу ділової кореспонденції. За умов бурхливого розвитку ділової сфери переклад ділової кореспонденції є одним із найважливіших видів письмового перекладу.

Як відомо, переклад сам по собі є складним і багатогранним видом людської діяльності. У процесі перекладу відбувається не просто заміна однієї мови іншою, у перекладі зіштовхуються різні культури, різні особистості, різні склади мислення, різні рівні розвитку та різні традиції.

Офіційно-діловий стиль – це цілий різновид літературної мови. І це стиль доцільний, який має свої засоби вираження, засоби назви предметів та явищ, а також по-своєму є виразним. Дотримуючись норм офіційно-ділової мови, віддається перевага не штампам, канцеляризмам, а об'єктивно складеній тенденції побудови мови відповідно до викладеного змісту, обставинам та метою висловлювання.

Сучасний офіційно-діловий стиль відноситься до числа книжкових стилів та функціонує у формі письмової мови. Усна форма офіційно-ділової мови це – виступи на урочистих зборах, засіданнях, прийомах, тощо. Офіційно-діловий стиль обслуговує лише офіційні та надзвичайно важливі сфери людських взаємовідносин: відносини між державною владою та населенню, між країнами, між підприємствами, установами та організаціями, між особою та суспільством. Фактично від народження і до смерті людина знаходиться в сфері діяльності офіційно-ділової мови[1; 115].

Особливості офіційно-ділового стилю:

- Висловлюваний зміст офіційно-ділового стилю, беручи до уваги його велику важливість, повинен виключити усяку двозначність та різночитання;
- Офіційно-діловий стиль характеризується визначеним, більш-менш обмеженим колом питань.

Ці особливості сприяли закріпленню в ньому традиційних сталих засобів вираження мови та вироблення певних форм та прийомів побудови мови.

До характеристик офіційно-ділового стилю належать:

1. висока регламентованість мови (певний запас засобів вираження та способів їх побудови)
2. офіційність (строгістю викладення; слова вживаються зазвичай в своїх прямих значеннях, образність, як правило, відсутня)
3. без особистістю (офіційно-ділова мова уникає конкретного та особистого) [2; 93].

За структурою офіційно-ділового стилю ділиться на два різновиду, два підстиля: офіційно-документальний та повсякденно-діловий.

У першому можна виділити мову дипломатії (дипломатичні акти) та мову законів, а в другому – службову переписку, ділові папери. Схематично це можна виразити наступним чином:

Офіційно-діловий стиль			
Офіційно-документальний		Повсякденно-діловий	
Мова дипломатії	Мова законів	Службова переписка	Ділові папери

Характерними особливостями спеціальних текстів офіційно-ділового стилю є їх інформативність, логічність (чітка послідовність, чіткий зв'язок між головною ідеєю та деталями), точність та об'єктивність, ясність та зрозумілість. Тексти, що належать до даного стилю, можуть володіти вказаними рисами в більшій або меншій ступені. В області лексики передбачається використання термінології та спеціальної лексики. Окрім термінів в інформативному тексті присутні також загальнонаукові та загальноповсякденні слова, які визначають специфіку даного стилю. Щодо синтаксичної структури, то англійські тексти інформативного характеру відрізняються своєю конструктивною складністю. Вони багаті на прислівникові, інфінітивні та герундіальні обороти, а також на деякі інші суто книжкові конструкції, які іноді перешкоджають розумінню тексту та ставлять перед перекладачем додаткові задачі.

У дієсловах переважає теперішній час, складнопідрядні речення зустрічаються значно частіше складносурядних, широко використовуються різні засоби логічного зв'язку [4; 138].

В інформативному перекладі переважають іменникові структури із характерною для них номінативністю, актуалізуючи в спеціальних текстах багато назв реальних предметів.

Оскільки функція реального опису дії передається назві, присудок в реченні робиться лише загальним позначенням процесуальності.

Широке використання дієслів у пасивній формі та формі простого теперішнього часу, що, без сумніву, пов'язано із основними характеристиками і цілями викладення. Особливої уваги заслуговує широке використання в спеціальних текстах перехідних дієслів в неперехідній формі із пасивним значенням.

Важлива характеристика інформативного перекладу, яка відображається у відборі та використанні мовних засобів, заключається також в його прагненні до стислості та компактності викладення, що виражається, зокрема, в

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

доволі широкому використанні еліптичних конструкцій. Невірне розуміння цих конструкцій не рідко призводить до помилок у перекладі.

Також треба відмітити численні випадки опущення в спеціальних матеріалах артикля, особливо означеного там, де в текстах іншого типу його використання вважається абсолютно обов'язковим.

Що стосується стилістичних особливостей, то для інформативних текстів англійської мови є характерним переважання простих речень, які складають в середньому більше 50% загального числа речень в тексті. В той же час кількість складних речень відносно невелика. Це явище непритаманне відповідному стилю в українській мові, де складні речення використовуються дуже широко.

Для інформативного перекладу як в англійській, так і в українській мовах характерним є намагання чіткого та суворого викладення, відмова від непрямих, описово-позначувальних об'єктів, широкого використання штамтів та стереотипів спеціальної лексики. Тому перекладач нерідко зобов'язан виконувати «стилістичну правку» оригіналу, вводити замість парафрази точний термін, пояснювати, що саме мається на увазі, замінювати авторський зворот більш звичним штампом[5; 124].

Наведемо приклад аналізу частини договору «Страхування відповідальності замовника клінічних випробувань перед третіми особами (пацієнтами (добровольцями)) щодо нанесення шкоди життю та здоров'ю під час проведення клінічних випробувань лікарських засобів». Візьмемо частину контрактів, що описує права та обов'язки сторін для більш наочного відображення основних перекладацьких трансформації при перекладі ділової кореспонденції.

Текст для перекладу	Варіант перекладу
<p>VI. RIGHTS AND OBLIGATIONS OF THE PARTIES</p> <p>6.1. The Insured has the right:</p> <p>6.1.1. To bring in suggestions concerning alterations to the conditions of the present Contract. Note. In case of the mutual consent of the parties regarding offered changes of the previous conditions of insurance, the additional agreement to the present Contract should be made between the parties.</p> <p>6.2. The Insurer (or his representative) has the right:</p>	<p>VI. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН</p> <p>6.1. Страхувальник має право:</p> <p>6.1.1. Вносити пропозиції щодо змін в умови цього Договору. Примітка, В разі взаємної згоди щодо запропонованих змін попередніх умов страхування, між сторонами укладається додаткова угода до цього Договору.</p> <p>6.2. Страховик (або його представник) має право:</p>

<p>6.2.2. To check the information given by the Insured, and also to supervise the fulfillment of the present Contract requirements and conditions.</p> <p>6.2.6. During validity period of the present Contract to carry out any precautionary and control measures within the limits of the current legislation aimed on prevention of an insurance case.</p> <p>6.2.8. To make inquiries about the items of information, which are connected to an insurance case in law-enforcement and tax bodies, health protection supervision bodies, medical-preventive establishments, courts, banks, medical and other establishments and organizations.</p> <p>6.3. The Insured is obliged:</p> <p>6.3.2 At signing the Contract of insurance to give the information to the Insurer about all circumstances, known for him which are important for an estimation of insurance risk, and further to inform him on any change of the previous conditions, and to cooperate on all questions, which can relate to the Contract of insurance, object of insurance, settlement of consequences of occurrence of an insurance case or by consideration of the claims, submitted by him.</p> <p>The information, which is given to the Insurer concerning object of insurance should be shown to the Insured in the written form and subscribed by the competent officials of the Insured.</p> <p>6.3.5. If insurance case occurs:</p> <p>6.3.7. To refuse to satisfy, to recognize and to accept any claim, to which the action of the contract of insurance is extended without the previous written approval of the Insurer and to refuse to sign agreement with any party in this occasion, or to complicate protection against this claim by any means.</p> <p>6.4.4. To keep items of information</p>	<p>6.2.2. Перевіряти надану Страхувальником інформацію, а також контролювати виконання ним вимог та умов цього Договору.</p> <p>6.2.6. Під час дії цього Договору здійснювати будь-які запобіжні та контрольні заходи в межах діючого законодавства, спрямовані на запобігання настанню страхового випадку.</p> <p>6.2.8. Робити запити про відомості, що пов'язані із страховим випадком у правоохоронні та податкові органи, органи управління охорони здоров'я, лікувально-профілактичні заклади, суди, банки, медичні та інші установи та організації.</p> <p>6.3. Страхувальник зобов'язаний:</p> <p>6.3.2. При укладанні договору страхування надати інформацію Страховику про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику, й надалі інформувати його про будь-яку зміну попередніх умов, та співпрацювати з усіх питань, що можуть мати відношення до договору страхування, об'єкту страхування, врегулюванню наслідків настання страхового випадку або при розгляді подань до нього претензій.</p> <p>Інформація, що надається Страховику щодо об'єкту страхування подається в письмовому вигляді та підписується компетентними посадовими особами Страхувальника.</p> <p>6.3.5. При настанні страхового випадку:</p> <p>6.3.7. Не задовольняти, не визнавати та не відмовлятися від будь-якої претензії та позову, на які розповсюджується дія договору страхування, без попередньої письмової згоди Страховика та не входити в угоду з будь-якою стороною з цього приводу, або будь-яким чином ускладнити захист від цієї претензії або позову.</p> <p>6.4.4. Тримати в таємниці відомості про Страхувальника та його майновий</p>
---	--

about the insured and his property condition confidential, except cases stipulated by the legislation of Ukraine.	стан, за винятком випадків, передбачених законодавством України.
---	--

6.1.1 При перекладі даного речення була зроблена лексико-семантична заміна, зокрема, опущення, для того щоб досягти адекватного перекладу, який відповідає вимогам української мови; також в українському варіанті словосполучення *between the parties* було винесено на початок підрядного речення, що відповідає вимогам української стилістики.

6.2.1 При перекладі даного речення було зроблена перестановка лексичного елемента *information*, який в українському варіанті зайняв місце після означення.

6.2.6 В даному випадку для того, щоб речення відповідало змістовим нормам української мови був застосований смисловий розвиток. Було додане слово «настання» для того щоб найповніше відобразити у перекладі реалію української мови.

6.2.8. При перекладі даного речення була застосована генералізація. Замість *items of information* було використано більш загальне поняття *відомості*.

6.3.2 В цьому реченні відбулася конкретизація значення слова із широким предметно-логічним значенням англійської мови *important* словом із більш точним та вузьким значенням *істотне*; також у реченні було вжито опущення. При перекладі слово *the Insured* опустили, щоб запобігти тавтології.

6.3.7. При перекладі даного речення відбувається антонімічний переклад *refuse to satisfy* – не задовольнити; *claim* в українському варіанті подається як *претензії та позов*, тобто використовується конкретизація.

6.4.4 При перекладі даного речення буда зроблена перебудова речення. В українському варіанті дієслово опинилося на початку речення, що є характерним для офіційного стилю української мови та наголошує на важливість інформації в реченні.

Таким чином, в процесі аналізу можна прослідити головні тенденції при перекладі офіційно-ділового стилю:

- інформативність та чітке викладення матеріалу;
- численні лексичні трансформації, такі як опущення, генералізація, конкретизація, тощо роблять український варіант більш адаптованим до сприймання;
- слова повинні мати точне, конкретне значення щоб уникнути непорозумінь при перекладі і саме на плечі перекладача лягає ця відповідальність.

Отже, можна зробити висновок, що можливості, засоби та прийоми, що використовуються при інформативному перекладі визначаються загальною цілеспрямованістю та жанрово-стилістичною приналежністю вихідного тексту. Іншими словами, в лексичному складі мови офісної документації, де, безумовно, переважають терміни і нейтральні загальноживані слова, що відносяться до пласту професійної лексики, спостерігається певна одноманітність, синтаксис же відповідає чітким умовам логічної композиції.

Список літератури: *Виноградов В.С.* Введение в переводоведение / В.С. Виноградов.- М.: Издательство ИОСО РАО, 2001.-208 с.; *Загорская А.П., Петроченко П.Ф., Н.П.Петроченко.* Письмовник для ведения деловой корреспонденции: на рус. и англ.яз. / – М. : Московский рабочий, 1992. – 246 с.; *Комиссаров В.Н.* Общая теория перевода / В.Н. Комиссаров.-М.: ЧеРо, 2000.-253 с.; *Комиссаров В.Н., Кораллова А.Л.* Практикум по переводу с английского языка на русский.- М., 1990.-398 с.; *Лукьянова Н.А.* Настольная книга бизнесмена / Н.А. Лукьянова.-Москва,1993.-570 с.; *Федоров А.Ф.* Основы общей теории перевода.– СПб.: Филология ТРИ, 2002.-323 с.

О. Ю. Мілейко, В. М. Мирошніченко

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

Дана стаття присвячена перекладу ділової кореспонденції, який є одним із найважливіших видів письмового перекладу. В даній статті розглядаються особливості та характеристики ділової кореспонденції. Було розглянуто та проаналізовано переклад договору «Страхування відповідальності замовника клінічних випробувань перед третіми особами», а саме частину, що відображає права та обов'язки сторін.

О.Ю. Милейко, В. М. Мирошніченко

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ДЕЛОВОЙ КОРЕСПОНДЕНЦИИ

Данная статья посвящена переводу деловой корреспонденции, которая относится к одному из самых важных видов письменного перевода. В данной статье рассматриваются особенности и характеристики деловой корреспонденции. Было рассмотрено и проанализировано договор « Страхование от-

ветственности заказчика клинических испытаний перед третьими лицами», а именно часть, которая отображает права и обязанности сторон.

O. Mileyko, V. Miroshnichenko

COMMERCIAL CORRESPONDENCE TRANSLATION PECULARITIES

This article is devoted to the translation of commercial correspondence, which is labeled as one of the most important types of written translation. In this article the characteristic features and peculiarities are considered. A part from the insurance contract namely “Rights and Obligations of the Parties” was reviewed and thoroughly analyzed.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2009р.

УДК 378:37.033

*Бесараб Т.П., Павлюк М.М.,
м. Харків, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ США ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Постановка проблеми. Цивільне процесуальне право в сучасному суспільстві грає дуже важливу роль, особливо на стадії судового розгляду справ, оскільки саме на цьому етапі за участю всіх суб'єктів процесу в умовах змагальності і рівноправності сторін досліджуються і аналізуються фактичні обставини справи і виноситься судова ухвала. Переклад процесуальної термінології є дуже важкою та важливою справою, тому перекладач повинен бути обізнаним не тільки в лінгвістичній галузі, а й в юридичній сфері. Дана робота присвячена дослідженню юридичної термінології США та Великобританії.

Актуальність дослідження юридичної термінології цивільного процесуального права обумовлена, перш за все, необхідністю виявити її лінгвістичні закономірності. Це обумовлено зростаючою роллю юридичної термінології, яка є інструментом правового знання і правової комунікації в сучасному суспільстві. На сучасному етапі розвитку суспільства, в століття глобалізації, в століття інтеграції країн з різними правовими системами в світову спільно-